

Nr 127

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i taxeringsförrordningen (1956: 623); given Stockholms slott den 8 oktober 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

CARL GUSTAF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att länsstyrelsen i Stockholms län får utse två eller flera taxeringsnämnder att fullgöra de uppgifter som nu ankommer på den för riket gemensamma taxeringsnämnden. Vidare föreslås att mer än ett kronoombud skall kunna utses i samma taxeringsnämnd.

Förslag till

Lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)

Härigenom förordnas, att 4 §, 6 § 1 mom., 7, 9 och 63 §§ taxeringsförordningen (1956: 623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

I län skola finnas lokala taxeringsdistrikt och särskilda taxeringsdistrikt.

Lokalt taxeringsdistrikt skall utgöras av kommun eller del av kommun. När särskilda skäl därtill äro, må dock två eller flera kommuner sammanföras till ett lokalt taxeringsdistrikt.

För varje lokalt taxeringsdistrikt skall finnas en lokal taxeringsnämnd, som har att verkställa taxering inom distriktet, i den mån detta icke ankommer på annan taxeringsnämnd enligt vad nedan i denna paragraf sägs.

I fögderi skall finnas minst ett särskilt taxeringsdistrikt, inom vilket särskild taxeringsnämnd verkställer taxering av fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser, vilkas inkomstförhållanden med hänsyn till förvärvskällans art eller eljest äro av mera invecklad beskaffenhet.

I län skall finnas ett eller flera särskilda taxeringsdistrikt, där särskild taxeringsnämnd verkställer taxering av andra skattskyldiga än fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser.

En taxeringsnämnd i Stockholms län förordnas, årligen av länsstyrelsen att, utöver nämnden eljest tillkommande göromål, såsom en för riket gemensam taxeringsnämnd (den gemensamma taxeringsnämnden) verkställa dels taxering till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt av skattskyldiga, som sakna hemortskommun i riket, ävensom av sådana i 17 § förordningen om statlig inkomstskatt och 17 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt omförmälda skattskyldiga, som jämlikt 20 och 39 §§ folkbokföringsförordningen skola mantalsskrivas i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt, som skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

Länsstyrelsen i Stockholms län förordnar årligen i Stockholm en för riket gemensam taxeringsnämnd eller, om det behöves flera sådana taxeringsnämnder att verkställa dels taxering till statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt av skattskyldiga, som sakna hemortskommun i riket, ävensom av sådana i 17 § förordningen om statlig inkomstskatt och 17 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt omförmälda skattskyldiga, som jämlikt 20 och 39 §§ folkbokföringsförordningen skola mantalsskrivas i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt, som skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

¹ Förordningen omtryckt 1971: 399.

Nuvarande lydelse

Taxering, som verkställs av *den gemensamma taxeringsnämnden*, anses äga rum å särskild ort och i särskilt taxeringsdistrikt.

Föreslagen lydelse

Taxering, som verkställs av *en för riket gemensam nämnd*, anses äga rum å särskild ort och i särskilt taxeringsdistrikt.

6 §

1 m o m. Ordförande i taxeringsnämnd förordnas av länsstyrelsen senast den 30 november året näst före taxeringsåret. Därvid utses tillika, om ej förordnande meddelats enligt 2 mom., *en person* att i egenskap av kronoombud vara ledamot i nämnden.

1 m o m. Ordförande i taxeringsnämnd förordnas av länsstyrelsen senast den 30 november året näst före taxeringsåret. Därvid utses tillika, om ej förordnande meddelats enligt 2 mom., *en eller, om särskilda skäl föreligga, högst tre personer* att i egenskap av kronoombud vara *ledamöter* i nämnden.

Övriga ledamöter väljas på sätt i 3 mom. stadgas under december månad för nästföljande år.

7 §

I taxeringsnämnd, som icke åtnjuter biträde av taxeringsassistent, skall ordföranden, utöver vad i denna förordning eljest anges, huvudsakligen hava till uppgift att

1) tillhandahålla allmänheten blanketter till deklarationer med mera dylikt,

2) lämna deklarations- eller uppgiftsskyldig de upplysningar som finnas erforderliga för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande,

3) då deklarationsskyldig begagnar honom i 23 § medgiven rätt att muntligen avgiva upplysningar till ledning för egen taxering, å blankett införa upplysningarna och därå taga uppgiftslämnarens underskrift,

4) mottaga och granska deklarationer, uppgifter och andra handlingar, dock att länsstyrelsen må medgiva, att deklarationer av *enkel beskaffenhet* efter ordförandens bestämmande granskas allenast av *kronoombudet*,

4) mottaga och granska deklarationer, uppgifter och andra handlingar, dock att länsstyrelsen må medgiva, att *vissa* deklarationer efter ordförandens bestämmande granskas allenast av *kronoombud*,

5) i erforderlig omfattning vidtaga åtgärder för att införskaffa felande deklarationer, uppgifter och andra handlingar,

6) i övrigt med den befogenhet, som i sådant avseende tillkommer honom, utöva kontroll till ledning för en noggrann och tillförlitlig taxering,

7) leda taxeringsnämndens arbete och vid sammanträdena föra ordet,

8) vara föredragande i taxeringsnämnden,

9) ombesörja erforderliga göromål av expeditionell art, i den mån dessa icke ankomma på annan,

10) lämna annan taxeringsmyndighet ävensom lokal skattemyndighet erforderliga underrättelser och uppgifter, samt

11) avgiva yttranden i besvärsmål.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Kronoombudet har till åliggande särskilt

1) att, oavsett den ordföranden tillkommande granskningsskyldigheten, granska alla inkommande självdeklarationer, uppgifter och andra handlingar, dock att länsstyrelsen må medgiva, att deklarationer av *enkel beskaffenhet* efter ordförandens bestämmande granskas allenast av denne, samt

2) att, i den mån sådant må vara erforderligt och av ordföranden påkallas, biträda honom under taxeringsarbetet.

63 §

Beslut om taxering, så ock annat beslut, som innefattar avgörande i sak, må icke fattas av taxeringsnämnd, såvida icke ordföranden och minst två eller, i taxeringsnämnd vars distrikt omfattar mer än en kommun, minst tre andra ledamöter äro tillstädes. Dock skall den omständigheten att ledamot har att avträda vid behandling av viss taxering icke utgöra hinder mot att beslut fattas rörande denna taxering.

Kronoombud har till åliggande särskilt

1) att, oavsett den ordföranden tillkommande granskningsskyldigheten, granska alla inkommande självdeklarationer, uppgifter och andra handlingar, dock att länsstyrelsen må medgiva, att *vissa* deklarationer efter ordförandens bestämmande granskas allenast av denne, samt

Beslut om taxering, så ock annat beslut, som innefattar avgörande i sak, må icke fattas av taxeringsnämnd, såvida icke ordföranden och minst två eller, i taxeringsnämnd vars distrikt omfattar mer än en kommun, minst tre andra ledamöter äro tillstädes. *Vid fattande av beslut på sammanträde i taxeringsnämnd med flera kronoombud får endast ett kronoombud deltaga i omröstningen.* Dock skall den omständigheten att ledamot har att avträda vid behandling av viss taxering icke utgöra hinder mot att beslut fattas rörande denna taxering.

Annat nämndens beslut än i första stycket sägs må fattas av ordföranden ensam.

Anser taxeringsnämndens ordförande eller taxeringsassistent att taxering bort åsättas annorlunda än taxeringsnämnden beslutat, skall han på deklaration eller därvid fogad handling angiva den taxering, han ansett böra åsättas, ävensom i protokollet anteckna de fall, i vilka detta skett.

Annan ledamot än ordföranden äger, om han deltagit i taxeringsnämndens beslut, anföra reservation mot beslutet. Reservation skall anmälas innan sammanträdet avslutas samt, om den närmare utvecklas, avfattas skriftligen och avgivas sist vid justeringen av protokollet.

Av nämnden anlitad sakkunnig och lappfogde äga att beträffande taxering, vid vars handläggning de biträtt, i enahanda ordning anteckna särskild mening till protokollet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1972.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 8 oktober 1971.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i taxeringsförfordningen (1956: 623)* och anför.

Den gemensamma taxeringsnämnden

I varje län skall finnas lokala taxeringsdistrikt och särskilda taxeringsdistrikt (4 § taxeringsförfordningen).

För varje lokalt taxeringsdistrikt finns en lokal taxeringsnämnd som verkställer taxering inom distriktet, i den mån det inte ankommer på annan taxeringsnämnd.

Inom de särskilda taxeringsdistrikten gäller en viss fördelning av arbetsuppgifterna. I varje fögderi finns minst ett särskilt distrikt där en särskild taxeringsnämnd verkställer taxering av fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser med inkomstförhållanden av mera invecklad beskaffenhet. I varje län finns vidare särskilda distrikt där särskild taxeringsnämnd verkställer taxering av aktiebolag och ekonomiska föreningar.

För taxering i vissa fall förordnar länsstyrelsen i Stockholms län årligen en för riket gemensam taxeringsnämnd (den gemensamma taxeringsnämnden). Denna taxeringsnämnd har att utöver det vanliga arbetet i lokal taxeringsnämnd taxera även skattskyldiga som saknar hemortskommun i riket samt sådana i 17 § förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt och 17 § förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt angivna skattskyldiga som enligt 20 och 39 §§ folkbokföringsförfordningen (1967: 198) skall mantalsskrivas i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm. Sistnämnda bestämmelse åsyftar de tjänstemän med familjer som vid tjänstgöring utomlands vid svensk beskickning eller lönat konsulat i skattehänseende anses bosatta här i riket.

Den gemensamma nämnden beslutar också taxering till kommunal inkomstskatt för gemensamt kommunalt ändamål. För sådant ändamål taxeras bl. a. utländska bolag som utan fast driftställe driver rörelse i

riket [57 § 1 mom. c) kommunalskattelagen (1928: 370)], av fysisk person som haft inkomst av tjänst under tid då han inte varit bosatt här samt av de tjänstemän vid svensk beskickning eller lönat konsulat som nyss nämnts (69 §).

Taxering, som verkställs av den gemensamma taxeringsnämnden, anses äga rum på särskild ort och i särskilt taxeringsdistrikt.

Riksskatteverket har i en framställning till chefen för finansdepartementet föreslagit en ändring av 4 § taxeringsförordningen. Ändringen syftar till att länsstyrelsen i Stockholms län får möjlighet att, om så behövs, förordna flera taxeringsnämnder för att fullgöra de uppgifter som nu ankommer på den gemensamma taxeringsnämnden.

Till grund för framställningen ligger en skrivelse från skattechefen i Stockholms län. I skrivelsen anför bl. a. Sedan gammalt har den lokala taxeringsnämnden inom Storkyrkans taxeringsdistrikt också fungerat som gemensam taxeringsnämnd. Denna anordning har emellertid visat sig alltmer olämplig beroende framför allt på den stora ansvällningen av personer som skall taxeras i gemensamma distriktet. Innevarande år har sålunda i detta distrikt taxerats ca 9 500 skattskyldiga. Den starka ökningen av skattskyldiga i distriktet — ökning har skett med 2 000 skattskyldiga i år och ytterligare kraftig ökning befaras nästa år — beror dels på ökad avflyttning till utlandet, dels på att man ute i landet numera mera strikt iakttar bestämmelserna om rätt taxeringsort för personer som tillfälligt vistas i landet, exempelvis praktikanter. En uppdelning på åtminstone två distrikt är därför erforderlig. Vidare synes anknytningen till distrikt där taxering sker av i Storkyrkoförsamlingen boende personer mindre lämplig.

Sådana skattskyldiga som saknar anknytning till viss ort i Sverige taxeras f. n. i ett enda distrikt, det gemensamma taxeringsdistriktet. Uppgifterna i riksskatteverkets framställning visar att antalet skattskyldiga av denna kategori vuxit starkt och att det möter administrativa svårigheter att även i fortsättningen hänföra samtliga till ett taxeringsdistrikt. Jag delar därför riksskatteverkets uppfattning att det bör öppnas möjlighet att dela upp det gemensamma distriktet och därigenom fördela arbetet på flera taxeringsnämnder. Uppdelning bör kunna ske redan från och med 1972 års taxering. En ändring av angivna innebörd bör göras i 4 § taxeringsförordningen.

Kronoombuden

I taxeringsförordningen finns bl. a. följande bestämmelser om arbetet i lokal taxeringsnämnd.

Lokal taxeringsnämnd består av en ordförande, ett kronoombud samt kommunvalda ledamöter. Ordföranden och kronoombudet förordnas av

länsstyrelsen medan övriga ledamöter väljs av fullmäktige i vederbörande kommun (6 §). Ordföranden i lokal taxeringsnämnd skall bl. a. mottaga och granska deklARATIONER, uppgifter och andra handlingar. Länsstyrelsen får emellertid medge att deklARATIONER av enkel beskaffenhet efter ordförandens bestämmande granskas allenast av kronoombudet (7 § 4). Kronoombudet har till uppgift bl. a. att, oavsett den ordföranden tillkommande granskningsskyldigheten, granska alla inkommande självdeklARATIONER, uppgifter och andra handlingar. Länsstyrelsen får dock medge att deklARATIONER av enkel beskaffenhet efter ordförandens bestämmande granskas endast av denne (9 §). Ordföranden — och i viss mån även kronoombudet — kan själv på nämndens vägnar besluta i frågor rörande den formella handläggningen. Beslut om taxering och annat beslut som innefattar avgörande i sak får dock inte fattas av taxeringsnämnd, såvida inte ordföranden och minst två — i vissa fall minst tre — andra ledamöter är tillstädes (63 §).

JO har i skrivelse den 30 augusti 1971 i anledning av inspektion av länsstyrelsen i Stockholms län uppmärksammat vissa förhållanden i samband med taxeringen i första instans i Stockholm. Därvid har JO bl. a. framhållit att det förekommit att flera kronoombud utsetts för samma taxeringsnämnd. I skrivelsen heter det vidare.

Den i Stockholm tillämpade ordningen inger inte blott formella betänkligheter. Den förefaller också vara i sak olämplig. Uppdelningen av granskningsarbetet mellan ordförande och två eller flera kronoombud synes ha medfört att taxeringsdistrikten blivit större än vad som eljest varit möjligt. Den samlade arbetsmängden i varje distrikt har blivit mycket stor, vilket medfört uppenbara svårigheter för de kommunvalda nämndledamöterna att aktivt deltaga i taxeringsarbetet. Det har t. ex. inte varit möjligt att i erforderlig utsträckning ta upp tvetsamma frågor för diskussion vid sammanträdena. De kommunvalda ledamöternas inflytande på taxeringsarbetet har som en följd därav blivit begränsat. Systemet med flera kronoombud som var för sig ensamma granskar deklARATIONER och andra handlingar måste vidare göra det svårt för taxeringsnämndens ordförande att hålla sin hand över och leda taxeringsarbetet i dess helhet. Detta medför i sin tur risk för att olikformad praxis uppkommer inom nämnden och för andra olägenheter. Eftersom kronoombuden i regel inte är lika erfarna och skickliga som ordförandena — enligt länsstyrelsen motiveras ju systemet med flera kronoombud bl. a. av att alltför få personer är beredda att ta på sig ansvaret som ordförande — måste vidare systemet med att låta kronoombuden i stor omfattning ensamma svara för granskningen vara ägnat att sänka kvaliteten på taxeringsarbetet. Under min verksamhet som JO har jag också kunnat konstatera, att många materiella och formella fel som begåtts av lokala taxeringsnämnder i Stockholm berott på den långt drivna uppdelningen av arbetet i förening med bristande samverkan mellan kronoombud och ordförande.

Jag vill ytterligare framhålla, att om flera kronoombud tillåts närvara vid taxeringsnämnds sammanträde, risken ökar för att de kommunvalda ledamöterna hamnar i minoritet. Det skulle t. o. m. kunna in-

träffa att nämnden formellt sett är domför trots att ingen kommunvald ledamot är tillstädes (jfr reglerna i 63 § taxeringsförordningen). Om det överhuvud skall få förekomma att flera kronoombud utses, bör det därför åtminstone tillses att inte mer än ett ombud deltar vid handläggningen av varje ärende.

I betraktande av den stora betydelse som taxeringen i första instans har för den enskilde medborgaren måste det anses klart otillfredsställande att man inom Stockholm tillämpar en ordning som avviker från den i taxeringsförordningen angivna och därtill i sak framstår som olämplig. Att systemet uppkommit och fått fortbestå har tydligen berott främst på svårigheten att få lämpliga personer att åta sig uppdrag som ordförande i taxeringsnämnd. Jag saknar anledning betvivla, att länsstyrelsen gjort vad den kunnat för att främja rekryteringen och jag vill överhuvud inte lägga någon enskild befattningshavare till last att förhållandena blivit sådana som de nu är.

Erfarenheten har visat att det, i synnerhet i Stockholm, varit svårt att rekrytera ett behövligt antal lämpliga taxeringsnämndsordförande. Man har därför sedan länge varit hänvisad till att anlita kronoombud för granskningsarbete i större omfattning än vad lagstiftaren avsett. Dessa förhållanden, som nödvändiggjorts av tungt vägande praktiska skäl, kan inte lösas utan en betydande reformering av taxeringsarbetet. Statskontoret har i juni 1970 avlämnat en rapport till Kungl. Maj:t med vissa principförslag rörande organisationen av taxeringen i första instans. Rapporten har remissbehandlats och övervägs f. n. av regeringen. Det förefaller emellertid lämpligt att avvakta det betänkande som inom kort skall avges av utredningen om definitiv källskatt. Först härefter kan ställning tas till mer omfattande ändringar av taxeringsarbetets utformning i första instans. I avvaktan härpå får därför nu som ett provisorium vissa smärre ändringar göras i taxeringsförordningen. Jag föreslår därför att, om särskilda skäl föreligger, högst tre kronoombud skall kunna utses för samma taxeringsnämnd samt att de skall kunna utföra visst granskningsarbete. F. n. gäller att endast deklARATIONER av enkel beskaffenhet kan få granskas bara av kronoombudet. Denna bestämmelse bör inte längre finnas i taxeringsförordningen. Det slutliga ansvaret för taxeringsarbetet skall självfallet åvila taxeringsnämndens ordförande. Skulle det visa sig behövt kan i administrativ ordning närmare föreskrifter utfärdas rörande arbetsfördelningen.

Mina förslag påkallar även ändrade omröstningsregler. Vid beslutsammanträde med sådan taxeringsnämnd, där flera kronoombud utsetts, skall likväl endast ett av kronoombuden få deltaga. Detta torde överensstämma med vad som tillämpats i praktiken i distrikt där flera kronoombud utsetts. Taxeringsnämnd blir således inte beslutför utan att åtminstone en kommunvald ledamot är närvarande. Mina nu framlagda förslag föranleder ändringar i 6 § 1 mom., 7, 9 och 63 §§ taxeringsförordningen.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

